

1.1 Aanleiding

De Minister-President heeft op 10 juni 2008 aan de Tweede Kamer toegezegd (Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 31200 III, nr. 12) te komen met een nieuwe opzet van begroting I van de Rijksbegroting, thans genaamd "Huis der Koningin". Met deze nieuwe opzet wordt beoogd een beter en meer integraal inzicht te verstrekken in de uitgaven die samenhangen met de uitoefening van het koningschap.

1.2 Taakopdracht stuurgroep

Ten behoeve van de voorbereiding van de nieuwe opzet heeft de Minister-President een interdepartementale stuurgroep ingesteld. Voormalig minister van Financiën dr. G. Zalm is bereid gevonden als onafhankelijk voorzitter van deze stuurgroep op te treden.

De taakopdracht van de stuurgroep is om, met inachtneming van artikel 41 van de Grondwet, voorstellen te doen voor een in begroting I te ramen en te verantwoorden transparant stelsel van uitgaven, die samenhangen met de uitoefening van het koningschap. De voorstellen moeten aansluiten bij de bestaande begrotings- en verantwoordingssystematiek en mogen niet leiden tot omvangrijke administratieve processen binnen de verschillende ministeries.

Het rapport van de stuurgroep wordt uitgebracht aan de Minister-President.

1.3 Opbouw van dit rapport

In paragraaf 2 worden de uitgangspunten voor het nieuwe stelsel van uitgaven voor begroting I voorgesteld en in paragraaf 3 volgt de nadere toepassing van deze uitgangspunten. Vervolgens bevat paragraaf 4 de nieuwe opzet van begroting I en wordt in paragraaf 5 ingegaan op de controleaspecten.

2. Uitgangspunten voor de nieuwe opzet van begroting I

Het doel van de nieuwe opzet van begroting I is een eenduidig en toegankelijk stelsel van uitgaven die direct verbonden zijn met het koningschap. Hiermee wordt de verantwoording tegenover het parlement gediend. Essentieel voor dat doel is allereerst de vaststelling van de uitgangspunten die worden gehanteerd voor het toerekenen van de uitgaven aan het koningschap.

1. Eenduidig en integraal

Dit impliceert dat de uitgaven die samenhangen met het koningschap worden samengebracht op één begroting. Dit blijft de huidige begroting I. Daarvoor draagt de Minister-President de ministeriële verantwoordelijkheid.

Dit betekent dat, naast de grondwettelijke uitkeringen als bedoeld in de Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH), de functionele uitgaven van en voor de Koning als staatshoofd zullen worden opgenomen. Het gaat hierbij om de uitgaven die een directe relatie hebben met de constitutionele Koning als staatshoofd.

2. De positie van de Koning als staatshoofd is maatgevend

In de voorgestane opzet zal begroting I de uitgaven gaan bevatten ten behoeve van de constitutionele Koning als staatshoofd. Tevens zullen op deze begroting worden opgenomen de uitgaven die in overeenstemming met de WFSKH, rechtstreeks van belang zijn voor de vermoedelijke opvolger van de Koning en voor de Koning die afstand van het koningschap heeft gedaan, alsmede voor de echtgenoot of echtgenote van de Koning, van de vermoedelijk opvolger van de Koning en van de Koning die afstand van het koningschap heeft gedaan.

3. Analoge behandeling van de uitgaven binnen de totale rijksbegroting

Deze benadering houdt in dat vergelijkbare uitgaven, die binnen het totaal van de rijksbegroting voorkomen, op eenzelfde manier binnen de afzonderlijke begrotingen worden verwerkt. Met andere woorden de vraag of een uitgave in begroting I moet worden opgenomen of juist niet, dient identiek te worden beantwoord aan de wijze waarop een uitgave wordt toegedeeld bij andere begrotingen. Daarnaast impliceert deze zienswijze dat begroting I in comptabel opzicht eenzelfde benadering krijgt als de andere begrotingen binnen de rijksbegroting. Daarmee worden ook de voorschriften inzake de controle en verantwoording gelijk getrokken aan die van de andere begrotingen.

3. Toepassing en uitwerking van de uitgangspunten

Toepassing van deze uitgangspunten leidt tot de volgende conclusies en vaststellingen.

3.1 Eenduidigheid en integraal

De stuurgroep stelt een nieuwe titel voor begroting I voor. Uit het bovenstaande volgt immers dat de titel "Huis der Koningin" de lading niet langer dekt. Deze benaming vindt haar oorsprong in de artikelen 40 en 41 van de Grondwet. Deze hebben betrekking op de inrichting van de hofhouding. Naast de uitgaven voor de Dienst Koninklijk Huis, die per definitie worden gemaakt ten behoeve van de uitoefening van het koningschap, bevat begroting I in de nieuwe opzet immers ook de andere (functionele) uitgaven die daarmee onlosmakelijk verbonden zijn. Daarom is gekozen voor de titel "de Koning". Hiermee wordt tot uitdrukking gebracht dat de in deze begroting voorziene uitgaven een directe relatie hebben met de functie van het staatshoofd in het Nederlandse staatsbestel. "De Koning" is immers ook de grondwettelijke benaming voor het staatshoofd.

Uitgaven die samenhangen met of bijdragen aan het beleid van de verschillende ministeries waarbij leden van het Koninklijk Huis betrokken zijn (zoals bijvoorbeeld watermanagement, Onderzoeksraad voor Veiligheid en bevordering van alfabetisering) zijn niet te beschouwen als functionele uitgaven. Zij hebben geen relatie met het functioneren van het koningschap en worden derhalve niet opgenomen in begroting I. De uitgaven die door de ministeries worden gemaakt voor deze beleidsactiviteiten dienen ter ondersteuning van het beleid van de desbetreffende minister en vormen een onderdeel van de departementale begrotingen. De beoordeling van de wenselijkheid van en de verantwoordelijkheid voor deze beleidsuitgaven ligt daarom bij die betrokken minister.

3.2 De positie van de Koning als staatshoofd

In de WFSKH is de kring van gerechtigden vastgelegd en daarin is eenduidig bepaald wie aanspraak kan maken op een uitkering dan wel een eventuele vergoeding (artikel 3 WFSKH): De positie van de Koning als staatshoofd is maatgevend met dien verstande dat ook uitgaven die direct verband houden met de vermoedelijke opvolger en voorganger van de Koning op deze begroting worden opgenomen. De WFSKH bevat bepalingen over hun grondwettelijke uitkeringen en het gebruik van paleizen en woningen die aan hen ter beschikking (kunnen) worden gesteld. Activiteiten van andere leden van het Koninklijk Huis worden verricht of in het kader van de desbetreffende minister of ter ondersteuning van de Koning en komen ten laste van hetzij de departementale begroting respectievelijk begroting I.

3.3 Analogiebenadering

Bij de analogiebenadering gaat het met name om de uitgaven voor beveiliging, staatsbezoeken en huisvesting, die in de bestaande begrotingssystematiek onder verantwoordelijkheid vallen van respectievelijk de ministers van Justitie, Buitenlandse Zaken en WWI. Deze analogiebenadering impliceert dat de uitgaven voor beveiliging, staatsbezoeken en instandhouding monumenten (paleizen) niet op begroting I worden verantwoord, maar - zoals hierna nader wordt toegelicht - binnen andere begrotingen worden verantwoord en toegelicht.

Daarnaast impliceert deze zienswijze dat voor zover uitgaven wel in begroting I worden opgenomen, deze in comptabel opzicht eenzelfde benadering krijgen als de uitgaven binnen de andere begrotingen van de rijksbegroting. Ter toelichting het volgende:

3.3.1 Uitgaven voor beveiliging

De minister van Justitie is verantwoordelijk voor het stelsel van bewaken en beveiligen. Hij bepaalt welke personen en objecten in aanmerking komen voor beveiliging alsmede het niveau van beveiligingsmaatregelen. De minister van BZK en de minister van Defensie zorgen voor de uitvoering daarvan in personele zin en de minister voor WWI voor een adequate uitvoering van fysieke beveiliging van woon- en werkverblijven. Als uitvloeisel van deze verantwoordelijkheidsverdeling hebben genoemde ministers het budget voor de respectievelijke beveiligingsuitgaven op hun begroting staan, ongeacht of deze betrekking hebben op bijvoorbeeld leden van het kabinet, van de Kamers der Staten-Generaal of van het Koninklijk Huis. Indien deze middelen niet toereikend zijn in verband met een noodzakelijke uitbreiding van de beveiliging, dan dient de minister van Justitie een verzoek in voor extra middelen zowel voor personeel, als voor materieel en huisvesting. Vervolgens worden deze middelen verantwoord op de begrotingen van de ministers die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering.

Het kernpunt is dat uitgaven voor beveiliging niet worden toegerekend naar de objecten of personen (noch voor de bewindspersonen, noch voor de kamerleden). Toerekening zou ongewenste veiligheidsrisico's kunnen opleveren, omdat daar informatie over de beveiliging aan zou kunnen worden ontleend. Bovendien zou het onjuist zijn als te beveiligen personen/instanties zelf direct zeggenschap hebben over hun eigen beveiligingsniveau en beveiligingskosten.

3.3.2 Uitgaven voor staatsbezoeken

In het verleden is mede op verzoek van de Tweede Kamer de afspraak gemaakt dat rijksbreed alle uitgaven voor staats- en officiële bezoeken worden geconcentreerd bij het ministerie van Buitenlandse Zaken dat hiervoor als enig ministerie een raming binnen de begroting heeft. Het betreft de uitgaven voor bezoeken (inkomende en uitgaande) die het openbaar belang dienen en door de regering zijn goedgekeurd. Hiermee ligt het beheer van de uitgaven voor staats- en officiële bezoeken in één hand en is ook de feitelijke (ministeriële) verantwoordelijkheid gelegd bij de minister van Buitenlandse Zaken. Hierbij past het dat ook de kosten van het staatshoofd bij staatsbezoeken worden verantwoord bij het ministerie van Buitenlandse Zaken.

3.3.3 Uitgaven voor instandhouding van monumenten (paleizen)

De uitgaven voor het in stand houden van paleizen zijn naar hun aard vergelijkbaar met huisvestingsuitgaven voor monumenten met een erfgoedfunctie en monumentale panden in het bezit van het Rijk waarin organen van de Staat en delen van de rijksoverheid gehuisvest zijn, zoals het gebruik van het Binnenhof en andere panden in het centrum van Den Haag door de Staten-Generaal, de Raad van State, de Algemene Rekenkamer, de Hoge Raad van Adel en het ministerie van Algemene Zaken. Het betreft hier rijksmonumenten met een specifieke gebruiksfunctie. De minister voor WWI is verantwoordelijk voor de instandhouding en de (brand)veiligheid¹ van deze gebouwen en beschikt daartoe over het budget. De drie paleizen, die krachtens de WFSKH ter beschikking zijn gesteld aan de Koning, zijn rijksmonumenten en als zodanig te beschouwen.

3.3.4 Comptabele benadering

De comptabele benadering van begroting I dient consistent te zijn met de benadering van andere begrotingen binnen de rijksbegroting. Dit betekent dat de uitgavenraming door de Staten-Generaal op de gebruikelijke wijze dient te worden geautoriseerd (budgetrecht).

Tevens zijn de comptabele regelingen van toepassing, waaronder de begrotingsregels. Dit impliceert onder meer dat bij overschrijdingen compensatie elders binnen de begroting dient plaats te vinden (met uitzondering van artikel 1; de grondwettelijke geldelijke uitkeringen kunnen alleen via wijziging van de WFSKH worden aangepast en derhalve niet met de uitgaven in andere begrotingsartikelen worden gecompenseerd of als compensatie dienen voor overschrijdingen). Bovendien zullen, indien nodig, suppletore begrotingswetten worden ingediend.

Tot slot ligt in deze zienswijze ook besloten dat gestreefd wordt naar het vergroten van de inzichtelijkheid, met inachtneming van de doelmatigheid, dat wil zeggen zonder dat dit leidt tot een aanzienlijke aanpassing en verzwaring van de bestaande administratieve processen. Om zowel nu als in de toekomst een inzichtelijk, transparant en efficiënt stelsel inzake de uitgaven die samenhangen met het koningschap te kunnen borgen en consistent toe te passen, wordt geadviseerd het stelsel expliciet te verankeren in de interne administratieve organisatie. En wel op een zodanige wijze dat deze tevens een basis kan vormen voor de controletechnische aspecten, waarop in paragraaf 5 nader wordt ingegaan.

¹ Bij een tekort aan middelen kan de minister voor WWI voor deze taken een verzoek indienen voor extra middelen.

4. Voorstel voor nieuwe opzet begroting I

4.1. Structuur van de begroting de Koning

Het advies van de stuurgroep is om begroting I met als naam 'de Koning' uit te breiden tot drie artikelen:

- Artikel 1: Uitkeringen krachtens de aangepaste Wet financieel statuut van het Koninklijk Huis (WFSKH);
- Artikel 2: Functionele uitgaven van de Koning;
- Artikel 3: Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen.

Ter illustratie is in bijlage 1 een "voorbeeld" begroting gepresenteerd op basis van de cijfers voor 2009 en is in bijlage 2 een vergelijking gemaakt met de gegevens in de huidige begroting I voor het jaar 2009.

Op basis van de criteria zoals die in dit rapport zijn vastgesteld, worden in de nieuwe begroting de Koning, onder handhaving van budgettaire neutraliteit, de uitgaven opgenomen die samenhangen met de constitutionele Koning als staatshoofd. Het totaal van de begroting de Koning bedraagt circa 39 miljoen (zie bijlage 1), thans circa 7 miljoen. De uitgaven voor beveiliging, het in stand houden van monumenten en staatsbezoeken worden niet opgenomen op deze begroting, maar op de begroting van de desbetreffende ministeries.

Artikel 1

Dit begrotingsartikel bevat de uitkeringen krachtens de WFSKH. Het is identiek aan het huidige begrotingsartikel dat uitvoering geeft aan de artikelen 40 en 41 van de Grondwet. De uitgaven hebben ingevolge artikel 41 van de Grondwet het karakter van een 'lump sum' uitkering en worden als zodanig geraamd en verantwoord.

Artikel 2

Thans worden er functionele uitgaven op declaratiebasis door diverse ministeries ten laste van hun begroting aan de Dienst Koninklijk Huis vergoed. Vanaf 2010 zullen deze declaraties vanuit begroting I worden vergoed. De declaraties worden met inachtneming van de hiervoor vereiste voorschriften namens de Koning door de Thesaurier van de Koning bij de Minister-President ingediend en door hem beoordeeld en betaald ten laste van de begroting I, uiteraard voor zover daartoe een (geautoriseerd) budget is geraamd. De bedragen die samenhangen met de huidige functionele uitgaven staan momenteel op drie begrotingen (BZK, WWI en V&W) en zullen met ingang van 2010 worden overgeheveld naar begroting I.

Daarnaast is het streven om alle overige functionele uitgaven, die te relateren zijn aan de uitoefening van het koningschap en met inachtneming van de analogiebenadering onder te brengen binnen dit begrotingsartikel.

Het gaat hierbij onder andere om de uitgaven voor vlieggasten, voor zover zij passen binnen de regelingen in het kader van het gebruik van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in beheer bij het Rijk.

De bestaande regelingen zijn als uitgangspunt genomen. Van belang is dat er heldere afspraken worden gemaakt die leiden tot een sluitende administratieve organisatie rond de uitvoering van deze afspraken. Het doel is de regeling zodanig vorm te geven dat de gebruikskosten via een tarief in rekening worden gebracht bij de afnemers, net zoals dat nu al gebeurt bij alle overige (rijks)gebruikers. De Thesaurier van de Koning kan deze uitgaven, voor zover ze geen privé karakter hebben, vervolgens als functionele uitgaven in rekening brengen bij de Minister-President. Door deze uitgaven, die voorheen over twee begrotingen gespreid waren, onder begroting I te ramen en te verantwoorden, wordt ook hier de inzichtelijkheid bevorderd².

Ook zijn hierbij aan de orde de uitgaven voor het onderhoud en de exploitatie van de Groene Draeck. Deze worden opgenomen binnen begroting I. De Groene Draeck is in 1957 door de Nederlandse bevolking aan de toenmalige kroonprinses geschonken. De Staat gaf bij deze gelegenheid het onderhoud van de Groene Draeck als geschenk. Het bedrag dat hiermee samenhangt wordt daarom op begroting I toegelicht en verantwoord.

Artikel 3

Op dit begrotingsartikel zullen de uitgaven worden geraamd en verantwoord die niet via de Thesaurier van de Koning lopen, maar wel deel uitmaken van de functionele uitgaven, zoals hiervoor gedefinieerd. Het gaat om de uitgaven in het kader van de voorlichting (AZ/RVD), het Militaire Huis als onderdeel van de Dienst Koninklijk Huis, de uitgaven van het Kabinet der Koningin en de uitgaven voor de reis- en verblijfkosten (inclusief de vlieggasten) die samenhangen met bezoeken aan de Nederlandse Antillen en Aruba.³ Deze uitgaven ontstaan (en worden nu betaald) onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende minister. Dit blijft zo, maar de doorbelasting is noodzakelijk om voldoende inzicht te geven in het totaal van de uitgaven die een directe relatie hebben met het koningschap. Dit betekent dat de uitgaven primair worden geraamd en verantwoord ten laste van de desbetreffende begrotingen en vervolgens door de minister (rechtstreeks) worden doorbelast aan begroting I, die daarvoor een raming zal moeten bevatten (en daar tegenover ontstaat dan een ontvangstenraming op de desbetreffende begroting).

Door te kiezen voor de vorm van doorbelasting is sprake van een zuivere benadering voor de presentatie van deze uitgaven.

Voorts gelden voor de begrotingsartikelen 2 en 3 vier algemene voorwaarden:

1. Alleen de Koning kan functionele uitgaven declareren; dit betreft tevens de uitgaven van leden van het Koninklijk Huis indien zij het staatshoofd vertegenwoordigen. De andere leden van het Koninklijk Huis kunnen niet zelfstandig declareren.
2. Alle uitgaven moeten samenhangen met het koningschap.

² In bijlage 3 wordt een nadere toelichting gegeven op het nieuwe stelsel van de vlieggasten.

³ De raming voor deze laatste uitgaven zal doorgaans via een suppletore begroting worden bijgesteld.

3. Voor deze uitgaven moet begroting I een raming bevatten. Deze uitgavenraming wordt door de Staten-Generaal in het begrotingsproces op de gebruikelijke wijze geautoriseerd.
4. Voor de uitgaven binnen artikel 3 geldt dat deze worden geraamd en verantwoord binnen dit artikel en op de desbetreffende departementale begroting; de departementale begroting bevat tevens als ontvangsten de doorberekeningen van de uitgaven naar de begroting I.

5 Verantwoording en controle

De verantwoording over het beheer van de begroting en de controle daarop zal op de gebruikelijke manier zal plaatsvinden. Dit betekent dat de uitgaven een onderdeel vormen van de reguliere controle zoals deze door de auditdienst en de Algemene Rekenkamer wordt uitgevoerd. Het beheer over begroting I wordt uitgevoerd onder de verantwoordelijkheid van de Minister-President. Daarnaast is in artikel 3 van de WFSKH de bepaling opgenomen dat uitgaven door of vanwege de Koning alleen door tussenkomst van de Minister-President kunnen plaatsvinden.

Voor artikel 1 houdt dit in dat, zoals tot nu gebruikelijk was, het ministerie van Algemene Zaken de berekeningen maakt op basis van de bepalingen zoals deze zijn opgenomen in de WFSKH en vervolgens de betalingen verricht aan de Dienst Koninklijk Huis. De berekening en de verantwoording van de uitgaven worden gecontroleerd door de auditdienst belast met de controle van het financieel beheer van begroting III, Algemene Zaken (dit is de auditdienst van Economische Zaken).

Bij artikel 2 worden de betalingen gedaan door de Dienst Koninklijk Huis (Thesaurier van de Koning) en vervolgens gedeclareerd ten laste van begroting I. De bestaande systematiek waarbij een externe accountant van de Dienst Koninklijk Huis de declaraties certificeert, blijft gehandhaafd. De auditdienst kan een review verrichten op de werkzaamheden van de externe accountant. Hiervan kan ook de Algemene Rekenkamer gebruik maken. De verklaring van de externe accountant dient ook als decharge van de Thesaurier van de Koning.

De uitgaven binnen artikel 3 zijn gebaseerd op de feitelijke uitgaven zoals deze op de andere begrotingen worden opgenomen. Het betreft de bedragen die vanuit andere departementale begrotingen worden doorbelast (gefactureerd) aan begroting I en op de begroting van het desbetreffende ministerie staat een gelijkwaardige ontvangstenraming. De verantwoording van deze uitgaven en ontvangsten vormt een onderdeel van de reguliere controle zoals die door de desbetreffende departementale auditdiensten en de Algemene Rekenkamer aldaar wordt uitgevoerd.

Tweede Kamer der Staten-Generaal

Vergaderjaar 2008-2009

00 000 I Vaststelling van de begrotingsstaat de Koning (I) voor het jaar 2009

Nr. 1 VOORSTEL VAN WET

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Allen, die deze zullen zien of horen lezen, saluut! doen te weten:
Alzo Wij in overweging genomen hebben, dat ingevolge artikel 105 van de Grondwet de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Rijk bij de wet moet worden vastgesteld en dat in artikel 1 van de Comptabiliteitswet 2001 wordt bepaald welke begrotingen tot die van het Rijk behoren;
Zo is het, dat Wij, de Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1

De bij deze wet behorende begrotingsstaat van de Koning (I) voor het jaar 2009 wordt vastgesteld.

Artikel 2

De vaststelling van de in artikel 1 bedoelde begrotingsstaat geschiedt in duizenden euro's.

Artikel 3

Deze wet treedt in werking met ingang van 1 januari van het jaar waarop de vaststelling van de begroting betrekking heeft. Indien het Staatsblad waarin deze wet wordt geplaatst, wordt uitgegeven op of na deze datum van 1 januari, treedt zij in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van dat Staatsblad en werkt zij terug tot en met 1 januari.

Lasten en bevelen dat deze in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat alle ministeries, autoriteiten, colleges en ambtenaren wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

Gegeven

De Minister-President,

Vaststelling van de begroting van de uitgaven van de Koning (I) voor het jaar 2009

Begrotingsstaat behorende bij de Wet van 20., Stb...
Begroting 2009
De Koning (I)

Bedragen x € 1 000

Art.	Omschrijving	Oorspronkelijke vastgestelde begroting	
		verplichtingen	uitgaven
TOTAAL			38 991
01	Uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis	6 960	6 960
02	Functionele uitgaven van de Koning	26 831	26 831
03	Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen	5 200	5 200

Mij bekend,

De Minister-President,

VOORBEELD

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET BEGROTINGSWETSVOORSTEL

Wetsartikel 1 (uitgaven/verplichtingen)

De begrotingsstaten, die onderdeel uitmaken van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 1, derde lid, van de Comptabiliteitswet elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om de begrotingsstaat van de Koning voor het jaar 2009 vast te stellen.

Alle voor dit jaar vastgestelde begrotingswetten tezamen vormen de Rijksbegroting voor het jaar 2009. Een toelichting bij de Rijksbegroting als geheel is opgenomen in de Miljoenennota 2009.

Met de vaststelling van dit wetsartikel worden de uitgaven en verplichtingen voor het jaar 2009 vastgesteld. De in deze begroting opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht.

DE MINISTER-PRESIDENT,

Mr. dr. J.P. Balkenende

VOORBEELD

B. ALGEMENE TOELICHTING BIJ DE BEGROTING

Artikel 1 Uitkering aan de leden van het Koninklijk Huis

Dit begrotingsartikel bevat de uitkeringen krachtens de Wet financieel statuut Koninklijk Huis (WFSKH, Tweede Kamer, vergaderjaar 2007-2008, 31 505). De technische aanpassing en actualisering van deze wet is door de Staten-Generaal aanvaard en gepubliceerd in het Staatsblad (Staatsblad 2008, 535). De begroting 2009 is gebaseerd op deze wet.

De uitkeringen op grond van de WFSKH aan de in deze begroting vermelde leden van het Koninklijk Huis zijn opgebouwd uit twee componenten:

Een A-component, die het inkomensbestanddeel vormt. Als basis is genomen het bedrag genoemd in de vernieuwde Wet financieel statuut Koninklijk Huis (= realisatie 2007), dat is aangepast in de verhouding waarin de bezoldiging van de vice-president van de Raad van State in het begrotingsjaar 2008 afwijkt en vervolgens voor het jaar 2009 verhoogd met de verwachte loonontwikkeling volgens het CEP 2008.

Een B-component, die betrekking heeft op personele en materiële kosten. Als basis is genomen het bedrag genoemd in de vernieuwde Wet financieel statuut Koninklijk Huis (= realisatie 2007 vermeerderd met de correctie ad € 643.000,- ten laste van de bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te declareren functionele kosten). Dit bedrag is voor de helft aangepast in de verhouding waarin de bezoldiging van het burgerlijk rijkspersoneel in 2008 afwijkt van de realisatie 2007 en vervolgens voor het jaar 2009 verhoogd met de verwachte loonontwikkeling volgens het CEP 2008. Voor de andere helft is de realisatie 2007 verhoogd met de verwachte ontwikkeling van de consumentenprijsindex zoals opgenomen in de CEP 2008.

Indien de werkelijke loon- en prijsontwikkeling afwijkt van de verwachting, dan zal ook de werkelijke uitkering afwijken van het in deze begroting genoemde bedrag. Deze afwijking is derhalve als PM aan te merken.

De raming over 2009 is als volgt samengesteld (bedragen x € 1 000):

Uitkering aan:	A	B	Totaal
1. De Koningin	813	4 188	5 001
2. De vermoedelijke opvolger van de Koning	241	1 107	1 348
3. De echtgenote van de vermoedelijke opvolger van de Koning	241	370	611
			6 960

Artikel 2 Functionele uitgaven van de Koning

Dit begrotingsartikel bevat de uitgaven die samenhangen met de constitutionele Koning als staatshoofd. Het bestaat uit een personele en een materiële component en overige specifieke uitgaven met in het bijzonder de uitgaven voor de inzet van luchtvaartuigen en het onderhoud van de Groene Draeck. De personele en materiële uitgaven worden door de Dienst Koninklijk Huis verricht en vervolgens, voorzien van een accountantsverklaring, in rekening gebracht bij deze begroting.

Personeel Dienst Koninklijk Huis	17.031
Materieel Dienst Koninklijk Huis	8.201
Vlieggkosten	1.500
Onderhoud Groene Draeck	99
Totaal	26.831

Personeel Dienst Koninklijk Huis

Deze personeelsuitgaven hebben betrekking op 283 personeelsleden waaronder 25 post-actieven. De uitgaven voor actief personeel betreft de personeelsinzet ten behoeve van o.a. telefonie/ICT, departement van de Hofmaarschalk, Koninklijk Huisarchief, Koninklijk staldepartement (chauffeurs/monteurs, koetsiers en onderhoudspersoneel) en de ondersteunende functie secretariaten, personeelszaken en thesaurie. Tevens heeft het betrekking op de personeelsinzet voor de ondersteunende- en facilitaire functies voor de locaties paleis Huis den Bosch, paleis Noordeinde en het Paleis te Amsterdam.

Materieel Dienst Koninklijk Huis

De materiële uitgaven hebben betrekking op uitgaven voor de instandhouding van het rijkspark (auto's, trein, paarden en rijkspark) en voor de beheerskosten voor de in de WFSKH aangewezen paleizen (inclusief de verwarming en verlichting voor de drie hiervoor genoemde locaties). Daarnaast zijn de uitgaven voor telecomunicatie, accountantscontrole, advisering en van facilitaire aard zoals voor bureauvoorzieningen. Tenslotte bevat het een tegemoetkoming in de infrastructuurkosten (zoals wildroosters) voor het faunabeheer van Kroondomein Het Loo.

Vlieggkosten

De hier begrootte uitgaven hebben betrekking op het staatshoofd en echtgeno(o)t(e) en de overige leden van het Koninklijk Huis. Het betreft de vlieggkosten (met uitzondering van staatsbezoeken en werkbezoeken aan de Nederlandse Antillen en Aruba) door het staatshoofd en echtgeno(o)t(e), alsmede de privé-vlieggkosten¹ van de overige leden van het Koninklijk Huis tot aan het maximum van de franchise. Het betreft zowel de uitgaven voor de inzet van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in het beheer bij het Rijk alsmede civiele inhuur.

Op grond van de ministeriële regeling 'Besluit gebruik regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in beheer bij het Rijk', kunnen de leden van het Koninklijk Huis gebruik maken van het regeringsvliegtuig. Indien het regeringsvliegtuig niet beschikbaar is of niet aan de gebruikseisen voldoet, kan een beroep worden gedaan op luchtvaartuigen in beheer van het ministerie van Defensie. Indien zowel het regeringsvliegtuig als de luchtvaartuigen van Defensie niet beschikbaar zijn, draagt de regeringsvertegenwoordiger zorg voor civiele inhuur².

Het bedrag voor de post inzet regeringsvliegtuig voor het jaar 2009 bestaat uit een inschatting van de Dienst Koninklijk Huis van het aantal vliegguren van het regeringsvliegtuig in het kader van het openbaar belang (125 uur) en het maximale aantal vliegguren voor privévluchten dat op basis van het besluit aan de overige leden van het Koninklijk Huis ter beschikking wordt gesteld (50 uur). Het totaal aantal vliegguren wordt vermenigvuldigd met een tarief van € 3.480. Het bedrag voor de gebruikmaking van Defensie luchtvaartuigen is gebaseerd op de vluchten die in het openbaar belang worden uitgevoerd en op de privévluchten binnen de bij ministeriële regeling vastgestelde franchise van 65 uur vastvleugelinge inzet en 30 uur helikopterinzet. Het transport wordt uitgevoerd met de Gulfstream, de Fokker 50 en de Alouette helikopter. Het totaal aantal vliegguren per luchtvaartuig wordt vermenigvuldigd met het tarief dat is vastgesteld voor de specifieke toestellen. De tarieven worden gehanteerd bij de doorbelasting van de inzet van de luchtvaartuigen aan gebruikers.

¹ Privé-vlieggkosten van de leden van het Koninklijk Huis (met uitzondering van het Staatshoofd en echtgeno(o)t(e)) boven de franchise worden aan de gebruiker doorbelast en komen derhalve niet ten laste van de Rijksbegroting.

² betreft de inhuur van commerciële luchtvaartuigen

Verkeer en Waterstaat	Tarief	Openbaar belang	Privé	Totaal
inzet regeringsvliegtuig (PH-KBX)	€ 3.480,00	125 uur	50 uur	€ 609.000
inhuur civiele luchtvaartuigen	n.v.t	€ 300.000	€ 145.000	€ 445.000
sub totaal vlieggkosten				€ 1.054.000
Defensie	Tarief	Openbaar belang	Privé	Totaal
Type				
Gulfstream	€ 1.482,16	6 uur		€ 8.893
Alouette	€ 2.746,60	30 uur	30 uur	€ 164.796
Fokker 50	€ 3.406,83	15 uur	65 uur	€ 272.546
sub totaal vlieggkosten				€ 446.235
Totaal vlieggkosten				€ 1.500.235

Groene Draeck

De kosten van het onderhoud aan de Groene Draeck bestaan voor ongeveer de helft uit de geraamde kosten van het aantal uren dat door het marinebedrijf aan onderhoud wordt besteed en voor de rest uit een raming van uit te besteden werkzaamheden. Elk jaar wordt door het marinebedrijf bezien welke onderhoudswerkzaamheden noodzakelijk zijn, waarbij wordt uitgegaan van een hoog afwerkingsniveau

Artikel 3 Doorbelaste uitgaven van andere begrotingen

Het betreft de uitgaven die naast een raming op deze begroting ook voorkomen op andere begrotingen. Het gaat om de uitgaven in het kader van de voorlichting (AZ/RVD), het Militaire Huis als onderdeel van de Dienst Koninklijk Huis (Defensie) en de uitgaven van het Kabinet der Koningin (KdK). Deze uitgaven ontstaan (en worden betaald) onder de verantwoordelijkheid van de desbetreffende minister. De uitgaven worden primair geraamd en verantwoord ten laste van de desbetreffende begrotingen en zullen vervolgens door de minister (rechtstreeks) worden doorbelast aan begroting I, die daarvoor een raming zal moeten bevatten (en daar tegenover ontstaat dan een ontvangstenraming op de desbetreffende begroting).

Het KdK heeft tot taak de Koning ten behoeve van de uitoefening van diens constitutionele taken te ondersteunen inzake:

- het verkeer tussen de Koning en de overige leden van de regering;
- contacten met andere organen van de overheid, ontvangsten, bezoeken en overige toegang tot de Koning;
- verzoekschriften aan de Koning;
- de zorg voor het registreren, bewaren en overdragen van wetten, koninklijke besluiten en andere staatsstukken.

De personele inzet voor de uitvoering van deze taken bedraagt 30 fte's.

De personele en materiële uitgaven van de Rijksvoorlichtingsdienst (RVD) zijn in overwegende mate toe te schrijven aan mediabegeleiding, begeleiding bij bezoeken, communicatie-advisering en publiciteit. De personeelsinzet voor de uitvoering van deze activiteiten bedraagt 10 fte's.

Het Militaire Huis is een integraal onderdeel van de Dienst Koninklijk Huis en is belast met het (mede) organiseren van evenementen voor en begeleiding van de Koning en de leden van het Koninklijk Huis. Ook onderhoudt het Militaire Huis de niet-politieke contacten tussen het Koninklijk Huis en het ministerie van Defensie en is het verantwoordelijk voor het militaire ceremonieel aan het hof. De personeelsinzet betreft 16 fte's.

Bijlage 2

In de huidige begroting Huis der Koningin 2009 is in de bijlage 1 (Tweede Kamer, vergaderjaar 2008-2009, 31 700 I. nr. 2, blz. 5 en 6) een inzage gegeven in de functionele declarabele en overige uitgaven in andere begrotingen, die te relateren zijn aan het Koninklijk Huis. Hierbij is een brede benadering toegepast en geen duidelijk scheiding aangebracht tussen de uitgaven die samenhangen met het kunnen functioneren van de constitutionele Koning als staatshoofd en andersoortige (te relateren) uitgaven. Dit is in de nieuwe begroting de Koning wel gebeurd. Per ministerie was in de bijlage de onderstaande groslijst opgenomen.

Declarabele functionele uitgaven (bedragen * € 1000)	
Ministerie	OW 2009
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	11.098
personeel	7.848
materieel	3.250
Verkeer en Waterstaat	5.631
personeel	3.427
materieel	2.204
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en milieubeheer/Wonen, Wijken en Integratie	8.503
personeel	5.756
materieel	2.747
Totaal	25.232
Overige uitgaven (bedragen * € 1000)	
Ministerie	OW 2009
Kabinet der Koningin	2.326
personeel	1.861
materieel	465
Algemene Zaken	1.023
Rijksvoorlichtingsdienst, personeel	914
Rijksvoorlichtingsdienst, materieel	109
Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	13.750
beveiliging, personeel	10.000
beveiliging, materieel	3.750
Buitenlandse Zaken	1.849
staatsbezoeken	1.515
evenementen	193
overige bezoeken	141
Defensie	28.294
personeel	1.851
beveiliging	25.898
luchtransport	446
onderhoud Groene Draeck	99
geneeskundige zorg	0
Verkeer en Waterstaat	1.054
inzet regeringsvliegtuig	609
inhuur civiele luchtvaartuigen	445
Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en milieubeheer/Wonen, Wijken en Integratie	29.548
structurele uitgaven paleizen	4.530
investerings/ en renovatieprojecten	25.018
Totaal	77.844

Voor het totaal leverde dit het volgende beeld op voor de te relateren uitgaven voor het Koninklijk Huis (bedragen * € 1000):

Grondwettelijke uitkeringen	6.960
Declarabele functionele uitgaven	25.232
Overige uitgaven	77.844
Totaal indeling HdK	110.036

Op basis van de criteria zoals die in het rapport zijn vastgesteld, worden in de nieuwe begroting de Koning, onder handhaving van budgettaire neutraliteit, de uitgaven opgenomen die samenhangen met de constitutionele Koning als staatshoofd. Het totaal van de begroting de Koning bedraagt circa 39 miljoen (zie bijlage 1), thans circa 7 miljoen. De uitgaven voor beveiliging, het in stand houden van monumenten en staatsbezoeken worden niet opgenomen op deze begroting, maar op de begroting van de desbetreffende ministeries.

(bedragen * € 1000):

beveiliging (BZK en Defensie)	39.648
instandhouding monumenten (VROM.WWI)	29.548
staatsbezoeken	1.849
Totaal	71.045

Algemeen

In deze bijlage is uitgewerkt op welke wijze de vlieggkosten die samenhangen met de uitoefening van het Koningschap in de Rijksbegroting worden opgenomen en verantwoord en hoe de verantwoordelijkheidsverdeling is vormgegeven. Deze bijlage heeft als vertrekpunt het "Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in beheer bij het Rijk" (Nr. DGL/02.421014, d.d. 14-02-2002) van de Minister-President en de minister van Verkeer en Waterstaat en de "Regeling gebruiksvolgorde en - vergoeding meevliegen krijgsmacht" van de minister van Defensie (Nr. C.80/072/173, d.d. 30-05-1980) en het door de staatssecretaris van Defensie genomen besluit tot wijziging van deze regeling (Nr. C97/072 98001787, d.d. 14-06-1998). In deze regelingen is het gebruik, de gebruiksvolgorde en de gebruiksvergoeding van luchtvaartuigen in beheer bij het Rijk geregeld.

Er zijn 2 (typen) vlieggerechtigden:

1. Het staatshoofd en echtgeno(o)t(e) en de overige leden van het Koninklijk Huis;
2. Ministers en staatssecretarissen.

De uitgaven die uit de uitvoering van deze regeling voortvloeien, komen ten laste van de verschillende begrotingen:

1. **Alle vlieggkosten** (met uitzondering van staatsbezoeken) **door het staatshoofd en echtgeno(o)t(e)**, alsmede de privé-vlieggkosten¹ van de overige leden van het Koninklijk Huis tot aan het maximum van de franchise komen ten laste van de Dienst Koninklijk Huis (verder: DKH), die dit binnen de afgesproken grensbedragen zal declareren bij begroting I (de Koning);
2. Alle **departementale vlieggkosten** (inclusief staats- en officiële bezoeken van andere leden van het Koninklijk Huis, begroting V, Buitenlandse Zaken) bestaande uit de vlieggkosten van andere leden van het Koninklijk Huis dan het Staatshoofd en echtgeno(o)t(e), gemaakt in het kader van een specifiek departementaal belang komen ten laste van de begroting van het betreffende departement.

Deze bijlage heeft uitsluitend betrekking op het eerste type vlieggerechtigden.

Werkwijze vluchtaanvragen

- Op grond van het "Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in het beheer bij het Rijk" is een vluchtcoördinator² verantwoordelijk voor het afhandelen van aanvragen en plannen van vluchten met het regeringsvliegtuig en overige luchtvaartuigen ten behoeve van het Koninklijk Huis;
- Aanvragen voor vluchten ten behoeve van de leden van het Koninklijk Huis worden bij de vluchtcoördinator ingediend ofwel door de DKH namens het staatshoofd of door het departement namens de bewindspersoon op wiens begroting de kosten drukken;
- De vluchtcoördinator voert geen inhoudelijke beoordeling van de aanvraag uit maar ziet wel toe op de volledigheid van de aanvraag;
- Indien het regeringsvliegtuig niet beschikbaar is of niet aan de gebruikseisen voldoet, zal de vluchtcoördinator de aanvraag doorsturen aan de minister van Defensie;
- Indien het regeringsvliegtuig en de luchtvaartuigen van Defensie niet beschikbaar zijn, draagt de vluchtcoördinator zorg voor civiele inhuur³.

¹ Privé-vlieggkosten van de leden van het Koninklijk Huis (met uitzondering van het staatshoofd en echtgeno(o)t(e)) boven de franchise worden aan de gebruiker doorbelast en komen derhalve niet ten laste van de Rijksbegroting.

² In het "Besluit gebruik van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in het beheer bij het Rijk" wordt deze functionaris aangeduid als "regeringsvertegenwoordiger".

³ Betreft de inhuur van commerciële luchtvaartuigen.

Kostenraming

Het tarief dat aan gebruikers van het regeringsvliegtuig en andere luchtvaartuigen in het beheer bij de minister van Verkeer en Waterstaat en de minister van Defensie wordt berekend is, gegeven de besluitvorming terzake, gebaseerd op de variabele kosten van de uren dat daadwerkelijk gebruik is gemaakt van het regeringsvliegtuig of militaire luchtvaartuigen (netto-uren).

Kosten van ingehuurde luchtvaartuigen worden volledig doorbelast op basis van door derden in rekening gebrachte bedragen.

Begrotingsverwerking

Begrotingsuitvoering

- Het ministerie van Verkeer en Waterstaat stelt jaarlijks de uurkosten vast die worden doorbelast voor het gebruik van het Regeringsvliegtuig;
- Het ministerie van Defensie stelt jaarlijks de uurkosten vast die worden doorbelast voor het gebruik van militaire luchtvaartuigen;
- Op basis van de uren- en kostenadministratie van de vluchtcoördinator stuurt het ministerie van Verkeer en Waterstaat aan DKH en de desbetreffende departementen facturen voor het gebruik van het regeringsvliegtuig (op basis van uren maal uurprijs) en voor uitgevoerde inhuurvluchten met civiele toestellen;
- Op basis van haar eigen uren- en kostenadministratie stuurt het ministerie van Defensie aan de DKH en de desbetreffende departementen facturen voor het gebruik van militaire luchtvaartuigen (op basis van uren maal uurprijs);
- De DKH respectievelijk de departementen betalen V&W en Defensie de facturen. Deze facturen vormen voor de DKH en de departementen de basis voor de verantwoording van de uitgaven, voor V&W en Defensie voor de ontvangsten;
- DKH draagt zorg voor de doorbelasting van de kosten aan de gebruiker in het geval dat de franchise wordt overschreden.

Begrotingsverantwoording

- Alle departementen en de DKH zijn zelf verantwoordelijk voor de administratie en verantwoording van de uitgaven aan vlieggkosten die zij gedaan hebben;
- Op de declaraties van DKH ten laste van Begroting I vindt controle plaats door de externe accountant van het Hof. Hierop is een review-mogelijkheid van de interne accountant.